

Závěr:

Cílem mé diplomové práce bylo analyzovat dva z platebních prostředků upravených v obchodním zákoníku, a to akreditiv a inkaso. První a druhou kapitolu práce jsem věnovala společným institutům uvedených platebních instrumentů, a to obchodním závazkovým vztahům a následně bankovním obchodům. Třetí kapitola je již věnována rozboru smlouvy o akreditivu, čtvrtá pak smlouvě o inkasu. V následující, páté kapitole, jsem stručně nastínila právní úpravu uvedených platebních prostředků v rámci návrhu nového občanského zákoníku a v šesté kapitole jsem se krátce zmínila o jiných možnostech úpravy právních vztahů v mezinárodním obchodu.

V úvodu k jednotlivým institutům jsem uváděla převážně výhody, které účastníkům tyto platební instrumenty poskytují. Nicméně uvedené instituty jsou také v řadě ustanovení problematickými, přičemž odpověď na sporné otázky neposkytuje ani odborná literatura, ani judikatura (už z toho důvodu, že smlouva o akreditivu ani smlouva o inkasu nepatří mezi instituty, které by se v tuzemských obchodních stycích vyskytovaly často, ingerence soudního výkladu je zde tedy nepravděpodobná).

Základem úprav obou bankovních obchodů je obchodní zákoník. Ten, jako předpis soukromého práva, se vyznačuje svou dispozitivností a tudíž nedostatkem kogentních ustanovení. Znamená to, že od užití většiny ustanovení obchodního zákoníku se mohou strany dohodou odchýlit, popř. jejich použití vyloučit. Uvedené je jistě nespornou výhodou soukromého práva (potažmo jedním z principů, kterým se soukromé právo odlišuje od veřejného, které je typické nedostatkem smluvní svobody, převahou vrchnostenských aktů a kogentních ustanovení). Nicméně v případě uvedených institutů jsem toho názoru, že právě přemíra dispozitivních ustanovení není pro úpravu právních vztahů stran v tomto případě nejvhodnější.

Pokud bych se měla zaměřit konkrétně na smlouvu o akreditivu, zde je kogentním ustanovením pouze ustanovení upravující podstatné části smlouvy, ve zbytku jsou ustanovení dispozitivní. V kogentním ustanovení je uvedeno, že se příkazce zavazuje zaplatit bance úplatu, a zároveň uvádí obchodní zákoník v následujících ustanoveních postup pro případ, že úplata smluvena nebude. Tyto legislativní chyby jsou matoucí a vedou k nežádoucí nejistotě v právních vztazích. Zřejmě by bylo vhodným ustanovení, které hovoříc o výši úplaty pro případ, že nebude smluvena,

v zákoně, vynechat. V případě, že by úplata smluvena nebyla, by se pak jednoduše nejednalo o smlouvu o akreditivu.

Stejně tak solidární odpovědnost banky vystavující a banky potvrzující by bylo možno z akreditivních vztahů vyloučit. Tento postup by byl zcela zřejmě v neprospěch oprávněného, který by poté složitými cestami musel zjišťovat, po které bance požadovat náhradu škody. Proto by bylo dle mého názoru vhodným určit ustanovení upravující uvedenou solidární odpovědnost ustanovením kogentním.

Ani možnost příkazce dát pokyn k vystavení akreditivní listiny místo toho, aby byla vystavena bezodkladně, k posílení postavení oprávněného nepřispívá. Oprávněný nemůže vyžadovat po bance plnění, pokud mu nebyla doručena akreditivní listina, tzn. pokud ani neví, jaké podmínky má splnit, aby mu bylo bankou plněno. Pro tento případ by měla být možnost příkazce dát bance *pokyn* k vystavení akreditivní listiny smluvena již v kauzální smlouvě.

I v případě potvrzení akreditivu by se měl mít oprávněný na pozoru. Dle zákona lze potvrdit pouze akreditiv neodvolatelný. Nicméně na základě dohody stran může být potvrzen i akreditiv odvolatelný. Oznámení potvrzující banky oprávněnému o potvrzení akreditivu tak pro něj může být matoucí, jelikož si není vědom dohody mezi bankou vystavující, potvrzující a příkazcem a na základě zákonných ustanovení bude vycházet z toho, že akreditiv, který byl potvrzen, je akreditivem neodvolatelným. Banka potvrzující totiž zřejmě není povinná v oznámení o potvrzení uvádět, že jde o akreditiv odvolatelný. Z uvedeného vědomí oprávněného o neodvolatelnosti akreditivu pak mohou plynout negativní důsledky, oprávněný je v důsledku uvedeného ponechán v nejistotě ohledně zaplacení za poskytnuté zboží či služby.

Za zmínku pak stojí také nejasná úprava odpovědnosti za škodu v případě banky akreditiv oznamující, kdy z dikce není jasné, komu má tato banka za škodu odpovídat, přičemž názory autorů odborné literatury se v tomto směru liší. Dle mého názoru by mělo být určeno, že banka oznamující bude odpovídat za škodu oprávněnému, pokud jemu vznikla škoda chybným oznámením, popř. bude odpovídat za škodu bance vystavující, v případě, že by se této v důsledku uvedeného pochybení přihodila majetková újma.

Pokud bychom měli chápat dispozitivnost ustanovení upravujících smlouvu o akreditivu doslovně, došli bychom k právní úpravě vztahů mezi účastníky, která se

absolutně nebude slučovat se smyslem a účelem daných ustanovení. Takovýto výklad ad absurdum je v tomto případě neobhájitelný.

Ačkoli jsem v případě smlouvy o inkasu obdobné nedostatky nevysledovala, společnou výtkou akreditivu i inkasu je značná neurčitost až vágnost ustanovení, především ve srovnání s Jednotnými zvyklostmi a pravidly pro dokumentární akreditivy a Jednotnými pravidly pro inkasa.

Na základě srovnání aktuální úpravy s úpravou v návrhu nového občanského zákoníku jsem však došla k závěru, že i přes uvedené výtky shledal zákonodárce dosavadní úpravu v podstatě dostatečnou a z toho důvodu se zmíněným nedostatkům v novele nevěnoval.